

Sygn. akt III U 1710/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Wojciech Paluch

Protokolant: st. sekr. sądowy Dorota Lichocka

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2019 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy **T. Ś.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o wypłatę wyrównania świadczenia wraz z odsetkami

na skutek **T. Ś.**

od **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

z dnia 30 kwietnia 2019 r. znak: (...)

z dnia 30 kwietnia 2019 r. znak: (...)

I.zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 30 kwietnia 2019 r. znak: (...) w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do wypłaty wyrównania emerytury T. Ś. za okres od dnia 1 kwietnia 2016 r. do dnia 31 marca 2019 r.,

II.w pozostałej części odwołanie oddala.

Sygn. akt III U 1710/19

UZASADNIENIE

W dniu 01.04.2019r. T. Ś. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wznowienie postępowania i ponowne obliczenie wysokości jej emerytury z powszechnego wieku emerytalnego zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r. Wniosła o wyrównanie należności wraz z odsetkami.

Postanowieniem z dnia 25.04.2019r. znak: (...) organ rentowy na podstawie przepisów art. 145a, art. 147, art. 149 § 1 i 2, art. 150 i art. 180 kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 83b ust. 2 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019r. poz. 300) oraz art. 124 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018r. poz. 1270) wznowił postępowanie w sprawie emerytury wnioskodawczyni przyznanej decyzją z dnia 01.04.2014r.

Decyzją z dnia 30.04.2019r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. uchylił decyzję z dnia 01.04.2014r. i przyznał wnioskodawczyni emeryturę od 06.03.2014r., tj. od dnia nabycia do niej prawa i podjął wypłatę od 01.04.2019r., tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku o ponowne obliczenie świadczenia.

Decyzją z dnia 30.04.2019r. znak: (...) organ rentowy odmówił wnioskodawczyni wypłaty odsetek. Powołując się na treść przepisu art. 133 i art. 118 ust. uzasadniał, że skarga o wznowienie postępowania została zgłoszona w dniu 01.04.2019r., podjęcie wypłaty emerytury w nowej wysokości nastąpiło od 01.04.2019r., w więc w terminie określonym w przepisach.

Od powyższych decyzji odwołanie złożyła wnioskodawczyni, wnosząc o zwrot należności od momentu nabycia prawa do emerytury w wieku powszechnym, jak również zwrot odsetek od tych należności. Uzasadniała, że przechodząc na emeryturę nie sądziła, iż spowoduje to obniżenie podstawy obliczenia jej emerytury powszechnej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Uzasadniał, że do czasu wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego obowiązywało domniemanie konstytucyjności przepisu art. 25 ust. 1b i przepis ten stanowił element obowiązującego porządku prawnego, którym związany był organ rentowy. Organ rentowy nie podzielił również stanowiska odwołującej w kwestii odsetek. Podniósł, że odsetki przysługują jeśli organ nie dokonał wypłaty świadczenia w przepisanych terminach, a dodatkowo jedynie wówczas, gdy to takiej nieterminowej wypłaty doszło z przyczyn za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

T. Ś., urodzona (...), w dniu 29.09.2008r. wystąpiła z wnioskiem o ustalenie prawa do wcześniejszej emerytury. Decyzją z dnia 04.11.2008r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni powyższe świadczenie od dnia 06.11.2008r., tj. od osiągnięcia wieku.

Dnia 12.02.2014r. odwołująca złożyła wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Decyzją z dnia 01.04.2014r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od dnia 06.03.2014r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podstawę obliczenia emerytury pomniejszono o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych, tj. o kwotę 88 891,58zł. Wypłata emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS została zawieszona, jako świadczenie mniej korzystnego od dotychczas wypłacanej wcześniejszej emerytury. Wnioskodawczyni nie składała odwołania od powyższej decyzji.

Postanowieniem z dnia 25.08.2016r. sygn. VI U 439/16 Sąd Okręgowy w Szczecinie przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne, czy art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2016r., poz. 887 ze zm.), w zakresie w jakim ma zastosowanie do urodzonych w (...).r. kobiet, które przed 01.01.2013r. nabyły prawo do tzw. wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 i art. 50 ustawy o FUS jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 67 ust. 1 Konstytucji. Pytanie zadano w sprawie, w której ubezpieczona odwołując się od decyzji ZUS określającej wysokość jej emerytury podnosiła, że brak podstaw, aby przy naliczaniu wysokości przysługującej jej emerytury powszechnej dokonywać potrącenia wartości kwot pobranych przez nią uprzednio z tytułu tzw. wcześniejszej emerytury.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 06.03.2019r. sygn. P 20/16 orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018r. poz. 1270 oraz z 2019r. poz. 39), w brzmieniu obowiązującym do 30.09.2017r., w zakresie w jakim dotyczy urodzonych w (...) roku kobiet, które przed 1.01.2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W punkcie 5. uzasadnienia powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny określił jego skutki. Jako jeden ze skutków wskazał prawo wznowienia postępowania z mocy art. 190 ust. 4 Konstytucji dla wszystkich kobiet objętych zakresem orzeczenia Trybunału w celu sanacji konstytucyjności sytuacji prawnych, w których zastosowanie art. 25 ust. 1b ustawy o FUS wywołało konsekwencje zakwestionowane przez Trybunał. Wskazał, że prawo do sanacji konstytucyjności może być realizowane w dwojakim trybie. Postępowania zakończone wydaniem wyroku przez sądy pracy i ubezpieczeń społecznych mogą być wznowione na podstawie art. 401¹ k.p.c. Natomiast osoby, które nie odwołały się od wydanych wobec nich przez ZUS decyzji, mogą realizować swoje prawo do wznowienia postępowania na podstawie art. 145a k.p.a. w związku z art. 124 ustawy o FUS. Trybunał podkreślił również, że w celu zagwarantowania jednolitych zasad zwrotu świadczeń należnych uprawnionym to ustawodawca powinien zająć się tą kwestią i wprowadzić odpowiednie regulacje w tym zakresie. Do czasu wydania takich regulacji możliwe jest składanie wniosków o wznowienie postępowania.

T. Ś. w dniu 01.04.2019r. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wznowienie postępowania i ponowne obliczenie wysokości jej emerytury z powszechnego wieku emerytalnego zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r., wnosząc o wyrównanie należności wraz z odsetkami.

Postanowieniem z dnia 25.04.2019r. znak: (...) organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie emerytury wnioskodawczynie przyznanej decyzją z dnia 01.04.2014r.

Decyzją z dnia 30.04.2019r. znak: (...) organ rentowy uchylił decyzję z dnia 01.04.2014r. i przyznał wnioskodawczynie emeryturę od 06.03.2014r., tj. od dnia nabycia do niej prawa i podjął wypłatę od 01.04.2019r., tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku o ponowne obliczenie świadczenia.

Decyzją z dnia 30.04.2019r. znak: (...) organ rentowy odmówił wnioskodawczynie wypłaty odsetek.

Od powyższych decyzji z dnia 30.04.2019r. odwołanie złożyła wnioskodawczynie.

/Dowód: - dokumenty znajdujące się w aktach organu rentowego dot. wnioskodawczynie, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r. sygn. P 20/16./

Sąd uznał za wiarygodne dowody w postaci dokumentów zalegających w aktach organu rentowego, nie były bowiem kwestionowane przez strony w toku niniejszego postępowania i nie budzą wątpliwości Sądu.

Zgodnie z art. 133 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 z późn. zm.) w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;

2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio również w razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości wskutek wznowienia postępowania przed organami odwoławczymi albo wskutek kasacji, z tym że za miesiąc zgłoszenia wniosku przyjmuje się miesiąc wniesienia wniosku o wznowienie postępowania lub o kasację.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 300 z późn. zm.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest

obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Odwwołanie T. Ś. zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Postanowieniem z dnia 25.04.2019r. znak: (...) organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie emerytury wnioskodawczyni przyznanej decyzją z dnia 01.04.2014r. – na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r. Decyzją z dnia 30.04.2019r. znak: (...) organ rentowy uchylił decyzję z dnia 01.04.2014r. i przyznał wnioskodawczyni emeryturę bez pomniejszenia o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych – od dnia 06.03.2014r., tj. od dnia nabycia do niej prawa i podjął wypłatę od 01.04.2019r., tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku o ponowne obliczenie świadczenia.

W ocenie Sądu błędne jest stanowisko organu rentowego, iż wypłata emerytury bez pomniejszeń powinna nastąpić ze skutkiem „na przyszłość”, tj. dopiero od dnia zgłoszenia wniosku przez ubezpieczoną.

Sąd w pełni podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26.10.2016r. sygn. III UK 5/16, iż zawarte w art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS powołanej wyżej określenie "błąd organu rentowego" należy rozumieć szeroko, zgodnie z tzw. obiektywną błędnością decyzji. Obejmuje on sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Za takie przyczyny można uznać wszelkie zaniebdania tego organu, każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniebdania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. Oznacza to, że przedmiotowe pojęcie obejmuje również niedopełnienie obowiązku działania z urzędu na korzyść osób uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd o retroaktywnym skutku orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego derogujących konkretne przepisy jako niezgodne z Konstytucją RP, który należy rozumieć w ten sposób, że uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału. Wskazać należy, iż wprawdzie z treści art. 190 ust. 3 Konstytucji RP wynika, że dopiero ogłoszenie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu powoduje utratę jego mocy, tym niemniej utrata mocy nie jest równoznaczna ze stwierdzeniem nieważności przepisu - w tym zaś zakresie orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego należy przypisać skutek *ex tunc*. Wyroki Trybunału orzekające niezgodność przepisu z Konstytucją działają *ex tunc*, chyba że Trybunał oznaczy inną datę wejścia w życie swojego orzeczenia. Wsteczne działanie wyroków Trybunału uzasadnia się obiektywnym walorem jego rozstrzygnięć (zgodność danej normy z Konstytucją lub brak tej zgodności) i ich deklaratoryjnym charakterem (niezgodność z Konstytucją lub z aktem wyższego rzędu istniała od daty uchwalenia zakwestionowanego przepisu). Wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie jest skuteczny *ex tunc* tylko w takim zakresie, w jakim naruszałoby to zasadę ochrony praw słusznie nabytych. /**vide:** wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03.12.2013r. sygn. II UK 167/13, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13.01.2017r. sygn. III CSK 45/16, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.01.2011r. sygn. II CSK 335/10./

W konsekwencji, zgodnie z treścią przepisu art. 133 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS powołanej wyżej świadczenie emerytalne wnioskodawczyni podlegało wyrównaniu za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc wniesienia wniosku o wznowienie postępowania.

Sąd zważył, że żądanie wnioskodawczyni o wypłatę odsetek należy uznać za niezasadne. Przepis art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych powołanej wyżej wskazuje, że odsetki przysługują ubezpieczonemu w sytuacji, gdy organ rentowy nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia. Jednakże, nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie można stwierdzić odpowiedzialności organu rentowego, bowiem przepisy, w oparciu o które ustalił prawo do emerytury w wieku powszechnym, stanowiły element

porządku prawnego, którymi to przepisami organ rentowy był związany. Tym samym odwołanie wnioskodawczyni w tym zakresie podlegało oddaleniu.

Mając powyższe na względzie Sąd w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30.04.2019r. znak: (...) w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do wypłaty wyrównania emerytury T. Ś. za okres od dnia 01.04.2016r. do dnia 31.03.2019r. (pkt I wyroku).

W punkcie II Sąd, w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie wnioskodawczyni w pozostałej części.